

De visie van Bea Claessens

Bea Claessens stopte in maart als hoofdredacteur van dit blad. En per 1 april vertrok ze ook, na 28 jaar, bij de Provincie Gelderland. Ze gaat voor Natuurmonumenten werken als beheerder van De Wieden. We blikken terug op haar tijd bij de provincie en bij het vakblad.

— Jet Holleman, redactie

“De kloof tussen beleid en praktijk moet dicht”

> “DIE BAAN ALS BEHEERDER van De Wieden is een langgekoesterde droom die nu uitkomt. Het werk bij de provincie werd minder uitdagend en het bezuinigingsklimaat begon me te beklemmen”, erkent Bea Claessens. “Ik had behoefte aan een frisse start.

Ik heb altijd contact gehouden met de praktijk. Mijn echtgenoot heeft een eenmanszaak in het uitvoerend bosbeheer, vooral het langjarig beheer voor particuliere boseigenaren. Ik ga al jaren op mijn vrije vrijdag met hem mee om te bessen. Elke vijf jaar als ik terugkom in hetzelfde stuk bos, zie ik hoe het veranderd is. Dat is ontzettend leuk. Het werken in de praktijk is weldadig. Het is bijna meditatief. 's Ochtends loop ik nog te malen over vergaderingen van de afgelopen week, maar na lunchtijd komen er sprankelende ideeën in me op. Het bessen helpt me om afstand te nemen. Dat gebeurt veel te weinig. In onze vergadercultuur werken we teveel volgens lijstjes en nemen we te weinig rust voor de dingen die er echt toe doen.”

foto Dick Brouwers

“De gedachte was dat het edelhert het ‘zeehondje van de Veluwe’ zou kunnen zijn”

Kloof

Beleidsmakers zouden veel meer moeten meelopen in de uitvoeringspraktijk. Er zou meer uitwisseling moeten zijn, tussen afdelingen van de provincie, maar ook tussen overheid en terreinbeheerders. Dan leer je de andere kant zien, een andere taal spreken.

De kloof tussen praktijk, beleid en onderzoek is groot. Het dichten van die kloof is een rode draad in mijn werk. Ook met het Vakblad Natuur Bos Landschap wilde ik dat bereiken. De verbinding leggen tussen beleid, onderzoek en de praktijk is volgens mij een belangrijke functie van het blad. De nieuwe opzet sinds de fusie met Boomblad vind ik een verbetering. Maar er zouden nog wel meer verhalen uit de uitvoeringspraktijk in mogen, verhalen met de poten in de klei.

Harde grens

Het eerste dat ik deed toen ik in 1982 bij de Provincie Gelderland kwam werken, was het maken van subsidieregelingen, onder andere voor het wegwerken van achterstallig onderhoud aan kleine landschapselementen en aan particuliere bossen en landgoederen. Die regelingen zijn nu, 28 jaar later, nog steeds van kracht en daar ben ik best trots op. Ik heb ook het voorstel geschreven voor de oprichting van Stichting Landschapsbeheer Gelderland. Die mocht destijds alleen adviseren en vooral geen uitvoerend werk doen, om het bedrijfsleven geen concurrentie aan te doen. Dat is nu wel anders.

De allergrootste verandering is, dat de provincie nu het beheer aanstuurt. Vroeger lag die taak bij het ministerie of bij Staatsbosbeheer. Na verschillende decentralisatiegolven heeft de provincie die sturende rol bij het ILG helemaal overgenomen. Tussen landbouw en natuur ligt tegenwoordig een harde grens. Vroeger was het cultuurlandschap met de natuur verweven. De overgang tussen natuur en boerenland was vloeiender. Nu doet 't vaak zeer aan m'n ogen. Ik gun de boeren hun boterham, maar dan moeten ze er niet mee aankomen dat ze de hoeders van het landschap zijn. Dat klopt

niet, zeker niet bij de grote bedrijven. Ik ben conservatief; ik houd van de schoonheid van het landschap zoals ik het gekend heb. In de IJsselvallei bijvoorbeeld, had je vroeger nog een redelijk ongeschonden landschap van grasland met koeien, maar sinds de uitbraak van mond- en klauwzeer van 2001 heb je daar nu van die lelijke coniferenkwekerijen. De MKZ heeft het landschap veranderd.

Zeehondje

Ik voorzie dat de enige mooie landschappen die we over tien, vijftien jaar nog hebben de robuuste verbindingzones en de kerngebieden van de EHS zijn. Maar de communicatie over de EHS gaat te veel over plantjes en diertjes, vind ik. Het gaat ook om het behoud van een mooi landschap. Een landschap is mooi dankzij zijn soortenrijkdom en die soorten kunnen niet zonder het landschap. Wat we in Gelderland fout hebben gedaan, is de EHS nadrukkelijk koppelen aan het edelhert. Dat is maar één soort en hoe leg je uit dat je een ecoduct aanlegt voor één soort? De gedachte was dat het edelhert het 'zeehondje van de Veluwe' zou kunnen zijn, een mascotte om het publiek erbij te betrekken, maar dat is mislukt.

Multifunctioneel

De EHS, met de ecologische poorten van de Veluwe, is een grote verworvenheid. Maar ook de veranderingen in het multifunctioneel bosbeheer. In de jaren '80 heerste nog het kalkapsysteem, het zogeheten 'lucifershoutjesbos'. We hebben de particuliere beheerders en de gemeenten tien jaar lang ondersteund bij het omschakelen naar natuurlijker beheer, het geïntegreerde bosbeheer. De uitdaging was om de inkomsten uit hout te behouden of zelfs te verhogen, maar toch een natuurlijker bos te creëren. De bossen zijn daardoor enorm veranderd. De berk werd vroeger bestreden, nu zie je overal ondergroei, bijmenging met loofhout, ouder bos, dode bomen. Dat komt de biodiversiteit ten goede. Er is maar één biotoop waar het goed gaat met de biodiversiteit: het multifunctionele bos. En dat staat voor 80% van de EHS, dus daar hebben we goed werk gedaan. Natura 2000 is een lastig dossier. We worden zulke 'boekhouders van de natuur'; daar word ik heel kriegel van. Die wet helpt, je moet er je voordeel mee doen, maar hij is zo onwerkbaar. Neem de aanleg van fietspaden. Er liggen op de Veluwe overal van die smalle schelpenpaadjes. Die worden nu verbreed – 't wordt iets minder romantisch, maar het is wel functioneel. Voor die verbreding moet je een vergunning van

CV Bea Claessens

Opleiding

1972-1979 Landbouw Universiteit Wageningen,
1979-1980 Interfacultaire Vakgroep Milieukunde
Universiteit van Amsterdam

Werkzaamheden

1980-1981 Interfacultaire Vakgroep Milieukunde
Universiteit van Amsterdam
1982 Griffie, Provincie Groningen
1982-2010 Provincie Gelderland, aanvankelijk
bij beleidsontwikkeling later bij
beleidsuitvoering. o.a. project
Geïntegreerd Bosbeheer
Programmamanager ecologische
poorten Veluwe, programmamanager
Veluwe 2010, coördinator projecten en
subsidies PMJP (ILG) Veluwe-Vallei
1997 Gedetacheerd bij stichting Het
Geldersch Landschap
1999 Gedetacheerd bij het Expertisecentrum
LNV

Nevenfuncties

1996-2002 Bestuurslid Koninklijke Nederlandse
Bosbouw Vereniging
2004-2010 Hoofdredacteur Vakblad Natuur Bos
Landschap
1995-heden Een dag in de week blesser voor Born
Bos- en Faunabeheer

Natura 2000 hebben. En dat is lastig, want in de berm van die fietspaden heeft zich een heel mooie kalkminnende vegetatie ontwikkeld. Die is daar gekomen door dat schelpenpaadje en heeft met de natuur van de Veluwe niets te maken, maar die moet nu beschermd worden. Daar kan ik dus niet tegen. Er komt wel weer een oplossing, maar 't kost ongelooflijk veel energie en het is lastig uit te leggen. Zo'n wet schiet z'n doel voorbij." <

“Boeren moeten er niet mee aankomen dat ze de hoeders van het landschap zijn”

Op deze pagina's portretteren we maandelijks een persoon met een boeiende visie op natuur, bos of landschap. Suggesties voor te interviewen personen kunt u mailen naar redactie@vakbladnatuurboslandschap